



Bryssel 7.7.2016
DDG1.B5/MJ/db D(2016)3210777

KILPAILUMENETTELYÄ KOSKEVA OHJEISTUS

Tässä muistiossa annetaan ohjeita, jotka koskevat kilpailumenettelyn soveltamista valittaessa toimeenpanijoita yhden jäsenvaltion ohjelmien yhteydessä. Se on tarkoitettu hakijoina / rahoituksen saajina oleville organisaatioille, jotka ovat muita kuin julkisoikeudellisia laitoksia. Myös jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset saavat osviittaa siitä, mitä kilpailumenettelyltä odotetaan.

TAUSTA

Perusasetuksessa¹ siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä, joilla vahvistetaan edellytykset toimeenpanijoiden valitsemisessa käytettävälle kilpailumenettelylle.

Delegoidun säädöksen² 2 artiklan 1 kohdan mukaan ehdotustentekijöiden on valittava yhden jäsenvaltion ohjelmien toimeenpanijat kilpailumenettelyllä, jonka avulla pyritään estämään eturistiriidat ja saamaan paras vastine rahoille.

Täytäntöönpanoasetuksen³ mukaan jäsenvaltioiden on ennen valittujen ehdotustentekijöiden kanssa tehtävien sopimusten tekemistä tarkastettava, että toimeenpanijat on valittu delegoidun asetuksen 2 artiklassa säädetyn kilpailumenettelyn mukaisesti.

Tämä ohjeistus ei koske tapauksia, joissa ehdotustentekijä on direktiivissä 2014/24/EU (tai 2004/18/EY) tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos. Delegoidun asetuksen 2 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että tällaisten ehdotustentekijöiden on valittava yhden jäsenvaltion ohjelmien täytäntöönpanosta vastaavat toimeenpanijat sen kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jolla kyseinen direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Lisäksi sovelletaan avustussopimuksessa⁴ esitettyjä edellytyksiä. Avustussopimuksen 10 artiklan mukaan on noudatettava seuraavia kahta edellytystä: paras vastine rahoille (tai

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1144&from=EN>, 13 artiklan 1 kohta

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R1829&from=EN>

³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R1831&from=EN>, 10 artiklan 3 kohta ja 18 artikla

⁴ Selityksin varustettu avustussopimusmalli: H2020 AGA — Annotated Model Grant Agreement: V2.1 – 30 October 2015 General MGA, http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/amga/h2020-amga_en.pdf

tarvittaessa alhaisin hinta) ja eturistiriitojen estäminen. Näiden edellytysten on täyttyvä myös silloin kun rahoituksen saajat hankkivat tavaroita, urakoita tai palveluja (ks. avustussopimuksen 9 artikla).

1. PARAS VASTINE RAHOILLE

Selityksin varustetussa avustussopimusmallissa H2020⁵ selitetään, että rahoituksen saajien on otettava huomioon ehdotetun palvelun laatu ja tehtävä alihankintasopimukset sen perusteella, miten saadaan paras vastine rahoille (eli parhaan hinta-laatusuhteen perusteella). Parasta hinta-laatusuhdetta haettaessa hinta on olennainen näkökohta (yhdessä esim. teknistä laatua koskevien laatuksiteerien kanssa), mutta halvinta tarjousta ei ole aina pakko automaattisesti valita. Jotta hinta-laatusuhde voidaan analysoida asianmukaisesti, laatua koskevien kriteerien on oltava selkeät ja johdonmukaiset toimeksiannettavan tehtävän tarkoitukseen nähden.

Paras vastine rahoille -periaatteen noudattaminen ei edellytä kaikissa tapauksissa kilpailumenettelyä. Jos rahoituksen saaja ei ole pyytänyt useita tarjouksia, sen on osoitettava, miten varmistetaan parhaan vastineen saaminen rahoille.⁶

2. ETURISTIRIIDAT

Rahoituksen saajien on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet estääkseen tilanteet, joissa ohjelman puolueeton ja objektiivinen toteutus vaarantuu taloudellisiin etuihin, poliittiseen tai kansalliseen yhteenkuuluvuuteen tai perhe- tai tunnesiteisiin liittyvästä tai mistä tahansa muusta syystä, jossa on kyse yhteisestä edusta ("eturistiriita").

Avustussopimuksen 20 artikla koskee eturistiriitoja. Selityksin varustetussa avustussopimusmallissa H2020⁷ annetaan täsmennyksiä ja esimerkkejä eturistiriidoista:

Rahoituksen saajien (ja niihin liittyvien kolmansien osapuolten) on varmistettava, että toimi toteutetaan puolueettomasti ja objektiivisesti, kuten avustussopimuksessa kuvataan. Niiden on tehtävä parhaansa eturistiriitojen välttämiseksi.

Eturistiriita on olemassa, jos **yhteiset edut**:

- ovat vaikuttaneet sopimuksen/alihankkijan valintaan tai myöntämismenettelyyn,
- ovat vaikuttaneet sopimuksen/alihankkijan hintaan, joka ei vastaa markkinahintaa, tai
- ovat vaikuttaneet toimen tehokkuuteen, kun se mitataan asianmukaisilla laatustandardeilla.

⁵ Selityksin varustettu avustussopimusmalli: H2020 AGA — Annotated Model Grant Agreement: V2.1
– 30 October 2015 General MGA,
http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/amga/h2020-amga_en.pdf, s. 131

⁶ MUISTIO MAATALOUDEN YHTEISEN MARKKINAJÄRJESTELYN KOMITEAN JÄSENILLE - MENEKINEDISTÄMINEN - Ares(2016)438327 - 27.1.2016

⁷ Selityksin varustettu avustussopimusmalli: H2020 AGA — Annotated Model Grant Agreement: V2.1
– 30 October 2015 General MGA,
http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/amga/h2020-amga_en.pdf, s. 239–240.

Tällaisia etuja voivat olla:

- **Taloudelliset edut** (esim. yritysten kanssa väärin perustein ja etuoikeuksin tehdyt sopimukset/alihankintasopimukset (eivät tarjoa parasta vastinetta rahoille, eivät perustu tekniisiin ansioihin jne.))

Esimerkkejä:

Rahoituksen saaja antaa työn toisen oikeushenkilön tehtäväksi markkinahintoja korkeammalla hinnalla, koska rahoituksen saaja on tämän oikeushenkilön osakas tai rahoituksen saajalla on taloudellisia etuja tämän oikeushenkilön kanssa.

Yliopisto antaa työn tehtäväksi konsulttiyritykselle, jonka omistava professori tekee osan työstä hankkeessa, johon yliopisto osallistuu.

Yliopisto antaa etuoikeuksia sisältävän alihankintasopimuksen omalle spin-off-yritykselleen: sopimus ei perustu paras vastine rahoille -periaatteeseen (eli hinta on korkeampi kuin samantyyppisen palvelun yleinen markkinahinta).

- **Poliittinen tai kansallinen yhteenkuuluvuus** (esim. rahoituksen saajat tai kolmannet osapuolet valitaan tai tutkimukseen liittyvät päätökset tehdään poliittisten näkökohtien tai yhteyksien tai kansallisen yhteenkuuluvuuden perusteella)

Esimerkki: Esittelypaikka valitaan kansallisen yhteenkuuluvuuden eikä tilan ominaisuuksien perusteella. Selityksin varustettu avustussopimusmalli: H2020 AGA — Annotated Model Grant Agreement: V2.1 – 30 October 2015 General MGA

- **Perhe- tai tunnesiteet** (esim. sopimukset tai alihankintasopimukset, jotka tehdään perheenjäsenten kanssa näiden hyödyksi)

Esimerkki: Aviomies työskentelee rahoituksen saajalle, joka teettää työn alihankintana aviovaimon omistamalla pk-yrityksellä.

- **Muut yhteiset edut.**

Esimerkkejä:

Rahoituksen saaja tai kolmas osapuoli osallistuu toimeen, mutta perusteena eivät ole tekniset valmiudet tai puolueettomat ansiot vaan läheinen suhde jonkun toimessa työskentelevän henkilön kanssa, ja tämä vaikuttaa toimen toteutukseen.

Toimeen liittyviä päätöksiä tehdään näiden yhteisten etujen vuoksi eikä objektiivisin ja puolueettomin kriteerein.

Toisiinsa läheisesti liittyvät yksiköt luovat ammatillisen suhteen, koska ne aikovat osallistua toimeen muiden etujen saamiseksi, ja tämän tuloksena toteutuksen laatu kärsii (tai saattaa kärsiä).

Jos on olemassa **eturistiriita (tai sen riski)**, rahoituksen saajan on **ilmoitettava siitä** komissiolle/virastolle (sähköisen tietojenvaihtojärjestelmän kautta, ks. 52 artikla), jotta voidaan toteuttaa toimenpiteitä ongelman ratkaisemiseksi tai estämiseksi.

Komissio/virasto saattaa toteuttaa tämän johdosta tiettyjä toimenpiteitä.

Jäsenvaltiot voivat käyttää näitä ohjeellisia esimerkkejä laatiessaan omia suuntaviivojaan.

KILPAILUMENETTELYÄ KOSKEVAT SUUNTAVIIVAT

Delegoidussa säädöksessä annetaan jonkin verran liikkumavaraa sille, miten mahdolliset rahoituksen saajat voivat järjestää kilpailumenettelyn toimeenpanijoiden valitsemiseksi. Kyseisessä säädöksessä vahvistettuja kahta edellytystä on kuitenkin noudatettava.

Perussäädöksessä kuitenkin edellytetään kilpailumenettelyä kaikissa tapauksissa riippumatta siitä, onko ehdotuksentekijä julkisoikeudellinen laitos vai ei. Julkisoikeudellisiin laitoksiin sovelletaan kansallisia sääntöjä, joilla julkisia hankintoja koskeva direktiivi (jolla varmistetaan kilpailumenettelyä koskevan periaatteen noudattaminen) saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Näitä sääntöjä ei kuitenkaan sovelleta organisaatioihin, jotka eivät ole julkisoikeudellisia laitoksia.

Koska menekinedistämisohjelmien toteuttaminen on merkittävä osaohjelmaa, myös alihankkijoiden käyttämä EU:n rahoitusosuus on tavallisesti merkittävä.

Edellä esitetyn perusteella jäsenvaltioiden olisi avoimuuden, talouden toimijoiden tasapuolisen kohtelun sekä asianmukaisen hallinnon ja valvonnan varmistamiseksi otettava käyttöön kilpailumenettely, jossa vahvistetaan kriteerit muille kuin julkisoikeudellisille organisaatioille.

Kilpailumenettelyn kriteereitä vahvistettaessa on otettava huomioon, että menettelyn on oltava painoarvoltaan ja rakenteeltaan oikeassa suhteessa menettelyn taloudelliseen merkitykseen. Samalla on kuitenkin varmistettava EU:n perussopimuksen peruseriaatteiden noudattaminen: sovellettavissa valinta- ja myöntämisperusteissa on varmistettava syrjimättömyys, yhdenvertainen kohtelu ja avoimuus. Tätä varten on toteutettava vähintään seuraavat toimet:

- hankintailmoitus julkaistaan ja se saa riittävästi julkisuutta,
- tarjousten vastaanottamiselle annetaan riittävästi aikaa,
- tarjoukset arvioidaan puolueettomasti ja syrjimättömästi,
- mahdolliset eturistiriidat arvioidaan.

Tässä yhteydessä viitataan varainhoitoasetuksen⁸ V osastoon.

Kun kyseessä ovat arvoltaan vähäiset **sopimukset**, voidaan käyttää neuvottelumenettelyä, jossa hankintailmoitusta ei julkaista ennakolta, jos neuvotteluja käydään vähintään kolmen ehdokkaan kanssa. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää jotain muuta menetelmää, jolla varmistetaan paras mahdollinen vastine rahoille.

Silloin kun rahoituksen saajalla on toimeenpanijan kanssa olemassa oleva **puitesopimus**, sitä voidaan käyttää, jos edellytykset (paras vastine rahoille ja eturistiriitojen välttäminen) täyttyivät puitesopimusta myönnettäessä.⁹

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 kumoamisesta (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1). Osoitteessa http://ec.europa.eu/budget/biblio/publications/publications_en.cfm on tiivistelmä unionin yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta ja sen soveltamissäännöistä.

Kansallisilla säännöillä voidaan varmistaa, että kilpailumenettely voidaan tarkastaa sääntöjenmukaisuuden tarkastusmenettelyssä.

⁹ **Kysymyksiä ja vastauksia** (englanniksi) osoitteessa http://ec.europa.eu/agriculture/promotion/policy-post-2015/qa_en.pdf (Ares(2016)1196729 - 09/03/2016)